

БЕОГРАД - 1941 - У Смедереву се догодила страховита експлозија. У древну тврђаву Деспота Ђурђа немачке окупационе власти сместили су складиште оружја и муниције бивше југословенске војске, које је одлетело у ваздух у 14.14. Број жртава био је огроман, око 5000 људи. Пошто је био пазарни дан у граду се налазило мноштво света из околине а у станици поред саме тврђаве се у тренутку експлозије налазила композиција воза која је потпуно разорена. Сам град је страховито страдао, од 2393 куће тадашњег Смедерева само 25 је остало неоштећено. Недићева влада образовала је Комисију за обнову која је огромним напорима поступно обновила град, уз масован рад добровољаца из целе Србије. До 1943. град је обновљен. Узрок експлозије никада није расветљен.

Данас је петак, 5. јун. 2020. До краја године има 209 дана.

1723- Рођен је шкотски економиста Адам Смит, најпознатији представник енглеске класичне политичке економије уз Дејвида Рикарда, чија се теорија о подели рада у економској литератури сматра класичном. Намеравао је да изгради јединствен систем који би обухватио све људске делатности, али је написао само два рада - из етике "Теорију моралних осећања" и економско дело у пет књига "Истраживање о природи и узроцима богатства народа". Наглашавао је да у етици влада алтруизам, а у економији егоизам. Детаљно је приказао историју настанка новца, анализирао вредност и расподелу најамине, профита и ренте, акумулацију капитала и разлику између производног и непроизводног рада. Прихватио је и развио теорију радне вредности, али је за разлику од Рикарда сматрао да вредност робе одређује количина утрошеног односно потребног рада само у преткапиталистичкој привреди. Био је изразити присталица економског либерализма и противник меркантилизма, чему је посветио једну

од пет књига "Богатства народа".

1819- Рођен је енглески астроном и математичар Џон Кауч Адамс, професор Универзитета у Кембриџу, који је 1845, на основу неправилности у кретању Урана, први одредио путању и приближан положај до тада непознате планете Нептун. Откриће није благовремено објавио, па је слава за откриће Нептуна 1846. припала француском астроному Ирбену Леверјеу.

1826- Умро је немачки композитор Карл Марија Фридрих Ернст фон Вебер, творац немачке романтичне опере. Компонувао је и оркестарске композиције, камерну музику, кантате, хорску музику. Водио је опере у Прагу и Дрездену, а радио је и у Лондону, где је умро. Дела: опере "Чаробни стрелац", "Еуријанте", "Рибецал" (недовршена), "Силвана", "Абу Хасан", "Оберон", концерти, "Концертни комад за клавир и оркестар", клавирски "Позив на игру", "Концертино за кларинет и оркестар".

1827- Турске снаге су заузеле Акропољ и ушле у Атину.

1837- Српски књаз Милош Обреновић поставио је прве економе (агрономи) чији је задатак био да саветују сељацима и настоје да сваки од њих засеје одређену количину пшенице, овса, јечма, кукуруза, кромпира.

1873- Под притиском Британаца, султан Занзибара Саид бин Баргаш затворио је занзибарско тржиште робова.

1878- Рођен је мексички револуционар Франсиско Панчо Виља, који је предводио сељачки покрет у Мексичкој револуцији од 1910. до 1917. Убили су га 1923. политички противници у месту Идалго дел Парал у мексичкој држави Чивава. Проглашен је 1966. за мексичког националног јунака.

1883- Рођен је енглески економиста Џон Мајнард Кејнс, најзначајнији макроекономиста 20. века, који је показао да тржишни механизам не ствара аутоматски пуну запосленост и да је неопходна интервенција државе ради извлачења из незапослености и криза.

Делом "Општа теорија запослености, камате и новца" уздрмао је традиционалну економску теорију. Остала дела: "Економска последица мира", "Расправа о новцу", "Ревизија мировног уговора", "Трактат о новчаној реформи", "Средства ка просперитету".

1898- Рођен је шпански писац, музичар и сликар Федерико Гарсија Лорка, један од највећих лиричара 20. века. Његове песме писане су дубоко самосвојним језиком по форми блиском надреалистичком маниру. Назвали су га "андалузијски славуј" пошто је његово дело прожето духом и бојама шпанског југа. Вишеструко обдарен, био је омиљен за живота, а после трагичне смрти - стрељали су га франкисти 1936. у Виснару код Гранаде - постао је најчитанији светски песник. Дела: збирке песама "Цигански романсеро", "Песник у Њујорку", "Књига песама", "Песме", "Тамаритски диван", поема "Канте Хондо", тужбалица "Плач за Игнасијом Санћесом Мехијасом", драме "Лептирове чаролије", "Маријана Пинеда", "Чудесна обућарка", "Дон Кристобалово мало позориште", "Љубав дон Перлимлипа", "Белисе у њиховом врту", "Доња Росита неудата", "Крвава свадба", "Јерма", "Дом Бернарда Албе".

1916- Британски фелдмаршал ирског порекла Хорејшо Херберт Кичинер, министар војске Велике Британије у Првом светском рату, нестао је у мору, пошто је брод у ком се налазио, налетео на мину поред Оркнијских острва на северу Шкотске. Као командант британске војске у Египту угушио је 1898. судански устанак. У Бурском рату од 1899. до 1902. као врховни командант британских трупа безобзирно је пустошио заузету територију у Јужној Африци, што је изазвало талас критика у свету.

1928- Рођен је енглески филмски и позоришни режисер Тони Ричардсон. Заслужан је за нове тенденције у режији у британском театру. Као филмски аутор близак је такозваном "слободном филму" почетка шездесетих 20. века, чија су преокупација биле социјалне теме. Успешно је адаптирао за филм књижевна дела. Филмови: "Осврни се у гневу", "Забављач", "Светилиште", "Укус меда", "Усамљеност тркача на дуге стазе", "Том Џонс" (Оскар), "Госпођица", "Морнар из Гибралтара", "Јуриш лаке коњице", "Хамлет", "Нед Кели".

